

När de nationella myndigheterna sviker behöver MR-staden kliva fram
- Behov av förstärkt krisledning avseende välmående och grundläggande levnadsvillkor för ukrainska flyktingar bosatta i Lunds kommun

Brev till Lunds kommunledning:

- Kommunstyrelseledamöter
- Partiernas toppkandidater
- Ordförande i socialnämnden, servicenämnden och kultur & fritidsnämnden
- Urval av förvaltningsdirektörer och -chefer

Hej!

Som paraplyorganisation för sociala föreningar inom Lunds civilsamhälle vill LIPS genom våra medlemsföreningar bidra till ett gott omhändertagande av flyktingar som befinner sig inom kommunen. För närvarande görs många goda insatser för ukrainska flyktingar, och med glädje och framgång har vi i detta arbete kunnat dra nytta av den infrastruktur som etablerats genom flera år av samverkan, både mellan föreningar och med Kultur- & Fritidsförvaltningen. Bifogat detta brev är det aktuella veckoprogrammet för aktiviteter i samlingslokalen för ukrainska flyktingar som inrättats vid Botulfsplatsen. Denna lokal, dess aktivitetsutbud och den bakomliggande organisationen är exempel på ett unikt sektorsövergripande samarbete som sannolikt imponerar på de flesta av landets kommuner.

Men i förhållande till behoven bland flyktingarna är detta långt ifrån tillräckligt. Vi vet genom tydlig vetenskaplig evidens att flyktingar mår dåligt när de kommer till Sverige, men att de mår ännu sämre allt eftersom de vistas i vårt land. Detta gällde vid den förra flyktingkrisen, och tyvärr gäller det även nu för ukrainare. Men till skillnad från senast är orsakerna den här gången isolerade till två uppenbara anledningar:

- Boendesituationen

Samtliga ukrainska flyktingar i Lunds kommun är inkvarterade hos släktingar, bekanta eller välvillig allmänhet. I ljuset av det som hänt i Ukraina är det självklart för många att hjälpa till, men få hade räknat med att detta skulle innebära ett totalansvar för de inneboendes försörjning, och dessutom på tillsvidarebasis. För flyktingar innebär detta en extrem stress – varje vecka blir familjer ombedda att lämna sina hem, och i stort sett samtliga lever i oro utifrån vetskapen att samma besked kan komma när som helst från deras värdfamiljer. Känslan av att inte ha förutsättningar att skapa sig en trygg boendesituation är ångestframkallande. Och då strimmar av hopp finns i form av barns skolgång, sociala kontakter, eventuella trådar som kan leda till ett jobb etc, är alternativet att vända sig till Migrationsverket och bli förflyttad norrut att jämföra med att återvända till Ukraina.

- Ekonomin

Situationen har givetvis varit fruktansvärd för alla de som fått vänta på Migrationsverkets dagersättning, eller inte ens förstått vilken ansökan som krävts. Från Migrationsverket har förtydligats att flyktingar i väntan på beslut kan få ersättningen utbetald av kommuner, som en tolkning av Socialtjänstlagen avseende bistånd vid akuta situationer. Sedan den 14 april

finns information till kommuner uppe på Migrationsverkets webbsida¹, som även innefattar att kommuner kan få ersättning för dessa bidrag i efterhand. Ungefär vid samma tid omnämndes detta av kommunens tjänstemän som en hypotetisk möjlighet, där presentationen sedan fortsatte med att beskriva alla komplikationer och begränsningar som förelåg. Som en följd skapade Röda Korset Lundakretsen en process för utdelning av bl a presentkort till matbutiker, och har sedan dess delat ut över 100 000 kr av egna insamlingsmedel till behövande flyktingfamiljer.² I nuläget har Lunds kommun dock upprättat rutiner för att handlägga detta s.k. kommunala LMA, och efter påtryckningar från civilsamhället rekommenderas besökare fr o m denna vecka till vissa tider då särskild bemanning finns på Kristallen. Detta är bra, men grundproblemet kvarstår. Ersättningen som finns att tillgå ligger på 71 kr/dag för en vuxen ensamstående, vilket ska jämföras med nivån för Migrationsverkets försörjningskrav för uppehållstillstånd i Sverige - 5 157 kr/mån för en vuxen ensamstående, eller 172 kr/dag om det räknas om till dagsbelopp, efter att boendekostnader är betalda. Med en lägre inkomst än detta förväntas man inte kunna leva drägligt i Sverige, och utgör följaktligen en risk för kriminalitet, svart arbetsmarknad eller på annat sätt en alltför tung börda för det svenska samhället.

Med denna verklighet har vi ovan uttryckt att insatserna från Lunds civilsamhälle inte är tillräckliga. Detsamma gäller även för Lunds kommuns insatser. Problemet som vi vill lyfta med detta brev är att vi inte ser att de operativa kommundienstmännen agerar som att de delar denna uppfattning.

Lunds kommun har infört en inriktnings- och samordningsfunktion (ISF) som fokuserar på civil beredskap och kommunens ansvar och hantering i migrationsfrågor. Sedan starten av flyktingkrisen har vi från LIPS vid ett flertal tillfällen kommit i kontakt med denna funktion. Dessa möten inleds oftast med en presentation av vad kommunen gör, och i anslutning lyfter man också problematik kring olika hinder som begränsar det kommunala handlingsutrymmet. Men med dessa presentationer uppfattar vi att man undviker att föra diskussionen med utgångspunkt från den verklighet som råder, dvs att flyktingar som bor i Lund mår fruktansvärt dåligt på grund av ohållbar boendesituation och ekonomisk situation.

Vi anser att ISF agerar tjänstemannamässigt och säkert fullt korrekt, men att detta inte kan vara tillräckligt som ett uppdrag för en krisledningsfunktion i en situation när människor inom kommunen lider. I en krissituation kan inte huvudfokus vara att beskriva vad man gör och varför man inte kan göra mer - uppdraget måste vara direkt kopplat till att ta fram lösningar för den aktuella problematiken. Detta innefattar att tänka utanför boxen när så krävs. Om kommunens möjligheter är begränsade, av ekonomiska, juridiska eller kompetensmässiga skäl, så måste man flagga för detta och hämta in den hjälp som behövs. Först från kommunledningen och därefter genom sektorsövergripande insatser.

¹ <https://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Statlig-ersattning/Sok-ersattning-for-massflyktingar/Ekonomiskt-bistand-enligt-LMA-till-personer-med-tillfalligt-skydd-enligt-massflyktsdirektivet.html>

² Flera LIPS-föreningar stöttar även insamlingen Ukrainagiven, <https://www.facebook.com/groups/352944335987664>, som fram tills nu bl a har säkerställt att ukrainska flyktingar bjuds på lunch varje dag i samlingslokalen.

Självklart kan vi tillsammans lösa utmaningarna för våra ukrainska vänner.

Bara för exemplifiera några potentiella möjligheter, så skulle man bl a kunna undersöka:

- Ett extrainsatt Godmorgon Lund, med inriktning på anställningar av ukrainare.
- "Frikort" till kommunens måltidsservice (alternativt besök av skolor, träffpunkter, ålderdomshem etc), där ukrainare mot uppvisande av ID-handling kan äta gratis frukost, lunch & middag.
- Aktivering av Visit Lund för storskaliga arrangemang, i syfte att stötta föreningars insamlingsverksamhet till förmån för flyktingar inom kommunen. Eller möjligen utskick av ett handskrivet brev?
- Vad gäller boendesituationen finns goda förutsättningar för civilsamhället att bidra. Pusselbiten som här saknas är en öppenhet kring tidsplanen för kommunens boendelösningar. Att öppna sitt hem som värdfamilj med de villkor som nu råder är något som t o m regeringen uttrycker sig avrådande mot³ – däremot är det fullt överkomligt att göra samma sak med vetskapen att vid X/Y datum flyttar familjen vidare till ett kommunalt boende. Denna typ av information skulle möjliggöra en omfattande kampanj inom civilsamhället.

I en krisledningsfunktion med rätt sammansättning kan listan göras lång, och arbetet kommer sedan ner till rätt prioriteringar, god vilja och handlingskraft.

Vi är oroliga för att ISF:s lägesuppdateringar håller kommunledningen i en falsk trygghet av att läget inom kommunen är under kontroll. Med stöd av både sunt förnuft och av de historier vi på daglig basis får höra från ukrainare vill vi poängtera att så inte är fallet - och att ett starkare ledarskap behövs för att hantera situationen anständigt snarare än korrekt.

Med detta brev är vår förhoppning att:

- Ett starkare ledarskap tillförs kommunens krisledningsarbete, detta i form av en tydligare involvering av den politiska ledningen, samt ett förtydligande av ISF:s uppdrag att agera utifrån flyktingars grundläggande behov, lösa utmaningar innovativt och när relevant samverka sektorsövergripande för att involvera resurser utanför den kommunala förvaltningen.
- Ett nytt strategiskt samverkansforum inrättas, där kommunens politiska ledning och representanter för civilsamhälle - och om möjligt näringsliv - gemensamt går igenom lägesbilden avseende flyktingars livssituation, utvärderar insatser och stakar ut möjligheter för kommunen som helhet att göra tillvaron för flyktingar mer dräglig.

För att diskutera detta vidare vill vi bjuda in er som är mottagare av detta brev till ett möte i anslutning till LIPS årsmöte den 1 juni⁴. Förslagsvis träffas vi kl 13.30. Vi har förståelse för att

³ <https://www.dn.se/ledare/tank-er-for-innan-ni-oppnar-era-hjartan-for-ukraina-halsar-regeringen/>

⁴ Årsmötet äger rum den 1 juni kl 11.30-13.30 på Villa Sunna, Dalbyvägen 31 (se bifogad bild). Förslagsvis träffas vi efter mötet, med start kl 13.30. Skulle ni föredra att i stället träffas före mötet, dvs kl 10.00, så hör bara av er.

hela sändlistan inte kommer att kunna medverka, och ber er prata er samman kring lämpliga representanter.

Vi har förståelse för att Lunds kommunala förvaltning som en följd av kriget i Ukraina har hamnat i en oförutsedd och svårhanterlig situation. Vi ser också att läget allra enklast skulle stabiliseras med ett ansvarsfullt agerande från politisk ledning och myndigheter på Sverigenivå. Men problematiken finns där flyktingarna befinner sig, lokalt här hos oss, och detta kräver agerande av lokalt ansvariga – om så av medmänsklighet snarare än skyldighet. Vi hoppas att kommunledningen delar vår verklighetsbild, och inser behovet av att agera empatiskt och kraftfullt för att vända en just nu tragisk utveckling.

När de nationella myndigheterna sviker behöver MR-staden kliva fram.

Lund 2022-05-23

Styrelsen för Lunds Ideella föreningars Paraplyorganisation för Socialt arbete (LIPS), genom
Axel Wallin, Eos Cares, ordförande
Staffan Bolin, Röda Korset Lundakretsen, vice ordförande
Kerstin Karlsson, UNICEF Lund, sekreterare
Lennart Alkskog, IM Lund
Ehsan Kilani, Studieförbundet Vuxenskolan Lundabygden

Sändlista:

Philip Sandberg (L)
Fredrik Ljunghill (M)
Anders Almgren (S)
Camilla Neptune (L)
Birger Swahn (M)
Inga-Kerstin Eriksson (C)
Jan Annerstedt (FNL)
Hedvig Åkesson (KD)
Fanny Johansson (S)
Björn Abelsson (S)
Karin Svensson Smith (MP)
Helena Falk (V)
Victoria Tiblom (SD)
Rasmus Törnblom (M)
Mattias Horrdin (C)
Börje Hed (FNL)
Axel Hallberg (MP)
Sengül Köse Lindqvist (FI)
Göran Wallén (M), socialnämnden
Inger Tolsved Rosenkvist (L), servicenämnden
Christian Gehrman (FNL), kultur- & fritidsnämnden

Christoffer Nilsson, kommundirektör
Therese Fällman, avdelningschef hållbar tillväxt
Per Persson, näringslivschef
Annika Pettersson, socialdirektör
Pål Svensson, servicedirektör
Mårten Hafström, kultur- & fritidsdirektör
Per Welinder, VD Visit Lund

Villa Sunna, Dalbyvägen 31